
ตอนที่ 3
การบัญชีกิจการประกันภัย

นาฏยา (อริคมันณะ) โฉ่รุวาชัย

คำนำ

คำบรรยายวิชา บัญชีประกันภัยนี้ ผู้เขียนประสงค์จะใช้เป็นเพียงเอกสารประกอบการบรรยายส่วนหนึ่งใน วิชา AC 408 ของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพราะยังไม่ละเอียดและสมบูรณ์พอที่จะเรียกว่า “ตำรา”

การบัญชีเกี่ยวกับการลงทุนของบริษัทประกันภัย โดยทั่วไปแล้วจะเหมือนกับการลงทุนของธุรกิจอื่น จึงไม่ได้รวมอยู่ในเนื้อหาของวิชานี้

นางญา (อติคมนันตะ) ใต้สุวาชัย

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	141
บทที่ 2 การบันทึกรายการของบริษัทประกันวินาศภัย	147
บทที่ 3 การบันทึกรายการเกี่ยวกับการประกันภัยต่อ	157
บทที่ 4 การจัดทำงบกำไรขาดทุนและงบดุล	163
เอกสารแนบท้าย	177
แบบรายการย่อแสดงสินทรัพย์และหนี้สิน	187
แบบสมุดทะเบียนและสมุดบัญชี	179

บทที่ 1 บทนำ

บัญชี เป็นเครื่องมือสำคัญที่ก่อให้เกิดประโยชน์การบริหารธุรกิจทุกประเภท ให้มีประสิทธิภาพและความมั่นคง

ประโยชน์ของระบบบัญชีที่ดี

1. ช่วยผู้บริหารให้ทราบถึงฐานะที่แท้จริงของธุรกิจ เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ
2. ช่วยเจ้าหน้าที่ให้ทราบถึงความสามารถในการชำระหนี้
3. ช่วยรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นประโยชน์ต่อส่วนราชการในการจัดเก็บภาษี ในการควบคุมธุรกิจ
4. ช่วยป้องกันการทุจริต
5. ช่วยเสนอข้อมูลแสดงประสิทธิภาพของธุรกิจ

ในธุรกิจประกันภัย ข้อมูลทางบัญชีมีความสำคัญมาก นอกจากประโยชน์ที่จะได้รับเช่นเดียวกับธุรกิจทั่วไปแล้ว ส่วนราชการที่มีหน้าที่ในการควบคุมธุรกิจประกันภัย ยังใช้ข้อมูลทางบัญชีวัดฐานะความมั่นคงของธุรกิจ ใช้ข้อมูลทางบัญชีกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัยด้วย คือ ต้องทราบต้นทุนของการประกันภัยแต่ละประเภท เพื่อกำหนดราคา (อัตราเบี้ยประกันภัย) ซึ่งโดยปกติแล้วจะไม่ให้บริษัทมีกำไรจากการรับประกันภัยเกิน 5% กำไรที่แท้จริงของธุรกิจประกันภัยต้องมาจากรายได้จากการลงทุน

การควบคุมธุรกิจประกันภัย

สำนักงานประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ เป็นส่วนราชการที่มีหน้าที่ในการควบคุมธุรกิจประกันภัยให้เกิดความเป็นธรรมต่อสังคม โดยมีพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2510 กฎกระทรวงและประกาศกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับดังกล่าวข้างต้น เป็นเครื่องมือในการบริหารงาน ซึ่งสรุปคร่าว ๆ ได้ดังนี้

กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจประกันภัยต้องเป็นบริษัทจำกัด และได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

สัญญาประกันภัย—กรมธรรม์ประกันภัย ต้องเป็นไปตามแบบและข้อความที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน

อัตราเบี้ยประกันภัยที่บริษัทจะเรียกเก็บจากคู่สัญญา—ผู้เอาประกันภัย จะต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน

ตัวแทนประกันภัย หรือนายหน้าประกันภัย จะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ตามต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน

ฐานะการเงินของบริษัทอยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมาย ดังนี้

- บริษัทต้องมีเงินกองทุนตามที่กฎหมายกำหนด
- บริษัทที่เป็นสาขาของบริษัทประกันภัยต่างประเทศต้องดำรงทรัพย์สินไว้ในประเทศไทย
- บริษัทต้องมีหลักทรัพย์วางไว้กับนายทะเบียน
- นอกจากการรับประกันภัย บริษัทจะประกอบธุรกิจอื่นได้เฉพาะที่กำหนดไว้

ในกฎกระทรวงเท่านั้น

- บริษัทต้องจัดทำสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัทตามแบบและรายการที่นายทะเบียนกำหนด

- บริษัทต้องจัดส่งรายงานประจำปีแสดงฐานะการเงินและกิจการของบริษัทตามแบบและรายการที่นายทะเบียนกำหนดภายในเวลาที่กำหนด

- ให้บริษัทประกาศรายการย่อตามแบบที่นายทะเบียนกำหนด เพื่อแสดงสินทรัพย์และหนี้สินที่มีอยู่ในวันสิ้นปีปฏิทิน ในหนังสือพิมพ์รายวันและให้ปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานใหญ่และสาขาของบริษัท

- ให้นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าตรวจสอบกิจการและฐานะการเงินของบริษัท ประเมินราคาทรัพย์สินของบริษัท สั่งให้บริษัทหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัทส่งเอกสารหรือหลักฐานและมาให้ถ้อยคำหรือชี้แจงข้อเท็จจริง

บริษัทประกันภัย มีงานหลักอยู่ 2 อย่าง คือ

- การรับประกันภัย
- การลงทุน

งานด้านการรับประกันภัย

ก. การรับประกันวินาศภัย

โดยทั่วไปบริษัทประกันวินาศภัย จะแบ่งงานด้านการรับประกันภัยออกตามประเภทการประกันภัย คือ

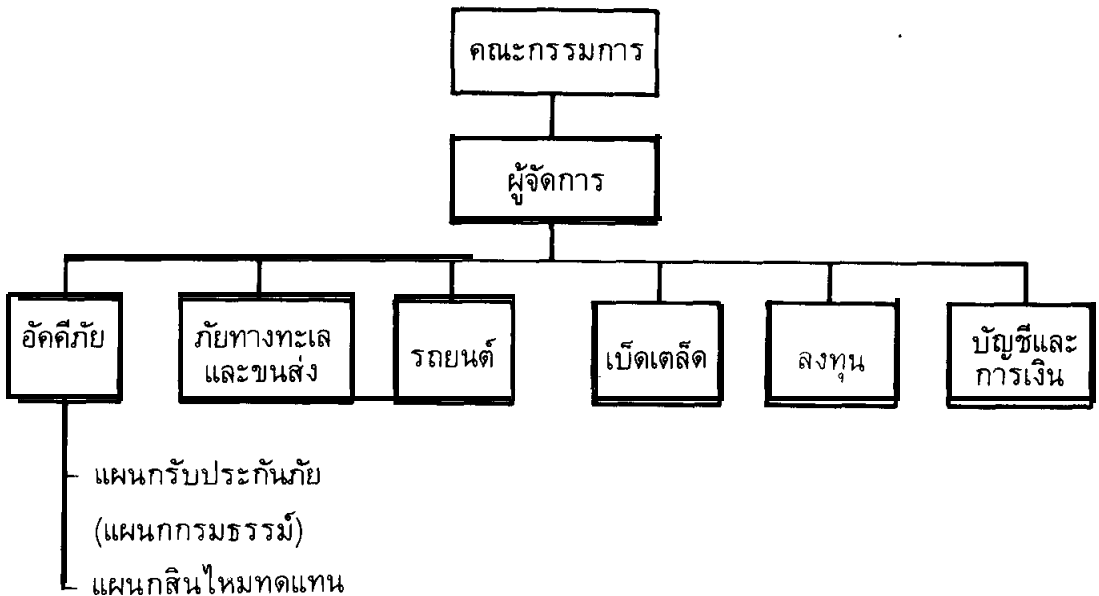
1. ฝ่ายประกันอัคคีภัย

2. ฝ่ายประกันภัยทางทะเลและขนส่ง
3. ฝ่ายประกันภัยรถยนต์
4. ฝ่ายประกันภัยเบ็ดเตล็ด

ในแต่ละฝ่าย จะแบ่งออกเป็น 2 แผนก ตามความรับผิดชอบ คือ

1. แผนกพิจารณารับประกันภัย ซึ่งจะรวมถึงการออกกรมธรรม์รับประกันภัยด้วย
2. แผนกพิจารณาจ่ายค่าสินไหมทดแทน

ผังการแบ่งส่วนงาน แบบที่ 1

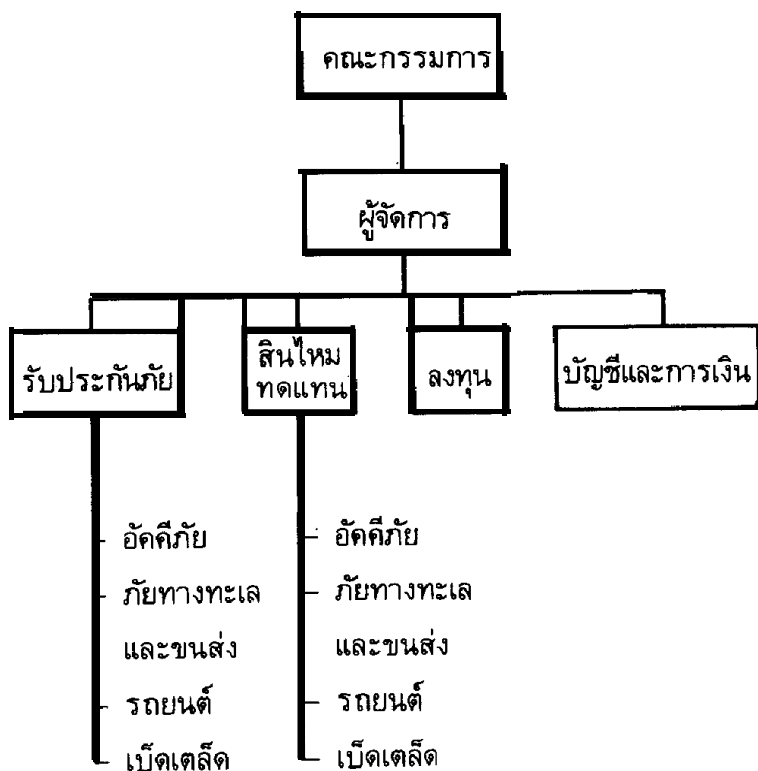

สำหรับบริษัทเล็กหรือบริษัทที่มีปริมาณการรับประกันภัยแต่ละประเภทไม่มากนัก อาจแบ่งงานประกันภัยออกเป็น 2 สายงาน คือ

1. ฝ่ายพิจารณารับประกันภัย ที่จะรวมถึงการออกกรมธรรม์รับประกันภัยด้วย
2. ฝ่ายพิจารณาจ่ายค่าสินไหมทดแทน

ในแต่ละฝ่าย จึงแบ่งออกตามประเภทการรับประกันภัย คือ อัครีภัย ภัยทางทะเลและขนส่ง รถยนต์ และเบ็ดเตล็ด

ผังการแบ่งส่วนงาน แบบที่ 2

ผังการแบ่งส่วนงาน แบบที่ 3

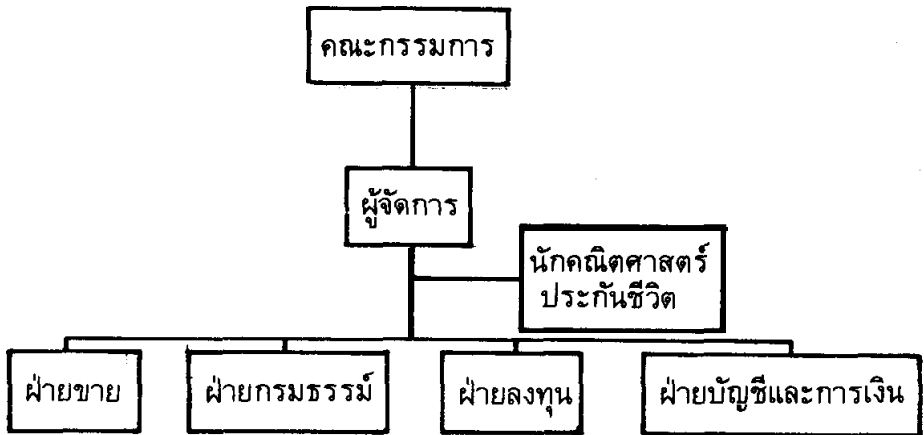
เป็นแบบผสมระหว่าง แบบที่ 1 และแบบที่ 2 คือ ใช้ผังการแบ่งส่วนงาน แบบที่ 2 เป็นฐาน ปริมาณการรับประกันภัยประเภทใดมีมาก ให้แยกประเภทการรับประกันภัยนั้นออกเป็นฝ่ายต่างหาก

ข. การรับประกันชีวิต

บริษัทประกันชีวิต จะแบ่งงานด้านการรับประกันภัยออกเป็น : ฝ่ายขาย ฝ่ายกรมธรรม์ และมีนักคณิตศาสตร์ประกันชีวิตเป็นที่ปรึกษา

สำหรับบริษัทขนาดใหญ่ ปริมาณธุรกิจมีมาก อาจเพิ่มหน่วยงานขึ้นได้ตามความเหมาะสม

ผังการแบ่งส่วนงานชั้นพื้นฐาน

งานด้านการลงทุน

โดยที่สัญญาประกันชีวิตเป็นสัญญาระยะยาว 10 ปี 15 ปี หรือ 20 ปี เบี้ยประกันภัยส่วนหนึ่งซึ่งจัดสรรไว้เพื่อจ่ายคืนผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ เมื่อผู้เอาประกันชีวิตมรณะ หรือเมื่อกรมธรรม์ประกันชีวิตครบกำหนด หรือเมื่อต้องจ่ายเงินตามเงื่อนไขในกรมธรรม์ เช่น ทูพพลภาพ จ่ายเงินได้ประจำ จ่ายเงินปันผล

เงินที่จัดสรรไว้นี้ เรียก **เงินสำรองประกันภัย** ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 มาตรา 20 และ 21 แต่โดยทั่วไปมักนิยมเรียกให้ชัดว่า **เงินสำรองประกันชีวิต**

เมื่อต้องจัดสรรเงินสำรองประกันชีวิต ไว้เป็นระยะเวลา 10–20 ปี เช่นนี้ จำนวนเงินจึงมีมาก จำนวนเงินที่จัดสรรไว้นี้ บริษัทจะนำไปลงทุนหารายได้ รายได้จากการลงทุนของบริษัทประกันชีวิตจะเป็นตัวลดต้นทุนการประกันชีวิต

สำหรับสัญญาประกันวินาศภัย เป็นสัญญาระยะสั้น ส่วนใหญ่เป็นสัญญาปีต่อปี **เงินสำรองสำหรับเบี้ยประกันภัย** ที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัทจึงมีไม่มากนัก

บริษัทประกันชีวิตและบริษัทประกันวินาศภัย นำเงินทุน เงินสำรองประกันชีวิต เงินสำรองสำหรับเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัทไปลงทุนได้ตามประเภทการลงทุนที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ซึ่งออกตามความในมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 และมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2510

เมื่อได้รับชำระเบี่ยงประกันภัย บริษัทนิยมใช้ **ทะเบียนเงินสดรับ** ในการบันทึกรายการเริ่มต้นก่อน แล้วรวมยอดบันทึกรายการในสมุดบัญชี ดังนี้

Dr. เงินสดหรือธนาคาร

Cr. เบี่ยงประกันภัยค้างรับ (แยกตามประเภทการประกันภัย)

เมื่อจ่ายค่าบำเหน็จนายหน้า ในทำนองเดียวกันกับการรับเงินรายได้ต่าง ๆ บริษัทนิยมใช้ทะเบียนเงินสดรับ ดังนั้น เมื่อจ่ายเงินใด ๆ บริษัทจะบันทึกรายการใน **ทะเบียนเงินสดจ่าย** ก่อน แล้วรวมยอดเงินจ่าย เพื่อบันทึกบัญชี สำหรับรายจ่ายที่เกี่ยวกับค่าบำเหน็จนายหน้าให้บันทึกรายการโดยลดยอดค่าบำเหน็จนายหน้าค้างจ่าย ดังนี้

Dr. ค่าบำเหน็จนายหน้าค้างจ่าย

Cr. ธนาคาร

2. การบันทึกรายการเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทน

เมื่อได้รับแจ้งเหตุการณ์เกิดภัย บริษัทจะบันทึกการลงใน **สมุดทะเบียนค่าสินไหมทดแทน** ตามข้อมูลเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้น ต่อเมื่อได้รับทราบค่าเสียหายโดยประมาณแล้ว จึงบันทึกเพิ่มเติมในรายการที่ได้เคยบันทึกไว้ครั้งหนึ่งแล้ว ในช่อง “ค่าสินไหมทดแทนที่คาดว่าจะต้องจ่าย” สมุดทะเบียนค่าสินไหมทดแทนให้แยกตามประเภทการประกันภัย

เมื่อสิ้นสัปดาห์หรือสิ้นเดือน จะรวมยอดในช่อง “ค่าสินไหมทดแทนที่คาดว่าจะต้องจ่าย” เพื่อบันทึกบัญชี

Dr. ค่าสินไหมทดแทน (แยกตามประเภทการประกันภัย)

Cr. ค่าสินไหมทดแทนค้างจ่าย (แยกตามประเภทการประกันภัย)

เมื่อจ่ายค่าสินไหมทดแทน ดังได้กล่าวไว้ข้างต้นว่า บริษัทจะบันทึกการจ่ายเงินใด ๆ ในทะเบียนเงินสดจ่ายก่อน แล้วรวมยอดเงินจ่าย เพื่อบันทึกบัญชี สำหรับรายจ่ายค่าสินไหมทดแทนนี้ให้บันทึกรายการโดยลดยอดค่าสินไหมทดแทนค้างจ่าย ตามจำนวนเงินที่จ่ายจริง โดยไม่ต้องคำนึงว่าจำนวนเงินที่จ่ายจริงต่างกับจำนวนที่คาดว่าจะต้องจ่ายเท่าใด ดังนี้

Dr. ค่าสินไหมทดแทนค้างจ่าย (แยกตามประเภทการประกันภัย)

Cr. ธนาคาร

นอกจากการบันทึกการจ่ายเงินในทะเบียนเงินสดจ่ายแล้ว ยังต้องบันทึกใน **สมุดทะเบียนค่าสินไหมทดแทน** ในช่อง “ค่าสินไหมทดแทนที่จ่ายจริง” และ “วันที่จ่ายค่าสินไหมทดแทน”

3. การปรับปรุงรายการค่าสินไหมทดแทนค้างจ่ายและการบันทึกบัญชีล่าของค่าสินไหมทดแทน

จากการบันทึกรายการเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทน จะเห็นว่า จำนวนค่าสินไหมทดแทนค้างจ่าย ที่ตั้งขึ้นนั้นเป็นจำนวนที่เกิดจากการคาดคะเน ซึ่งอาจจะไม่เท่ากับจำนวนที่จ่ายจริง ซึ่งได้บันทึกยอดบัญชีค่าสินไหมทดแทนค้างจ่าย ทำให้ยอดคงเหลือในบัญชีค่าสินไหมทดแทนค้างจ่าย ไม่ตรงกับจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่คาดว่าจะต้องจ่ายสำหรับรายที่ยังไม่ได้จ่าย ดังนั้น จึงควรมีการสำรวจอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อปรับปรุงรายการ โดยนำใบแจ้งอุบัติเหตุรายที่ยังไม่ได้จ่ายสินไหมทดแทนมาพิจารณาว่าจะต้องจ่ายเท่าใด หากจำนวนที่คาดคะเนนี้รวมกันแล้ว **สูงกว่า** ยอดคงเหลือในบัญชีค่าสินไหมทดแทนค้างจ่าย **ให้เพิ่ม** จำนวนค่าสินไหมทดแทนค้างจ่ายขึ้นให้เท่ากับจำนวนที่คาดว่าจะต้องจ่าย โดย

Dr. ค่าสินไหมทดแทน (แยกตามประเภทการประกันภัย)

Cr. ค่าสินไหมทดแทนค้างจ่าย (แยกตามประเภทการประกันภัย)

ในทางตรงกันข้าม หากจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่คาดคะเนไว้ **ต่ำกว่า** ยอดคงเหลือในบัญชีค่าสินไหมทดแทนค้างจ่าย **ให้ลด** จำนวนค่าสินไหมทดแทนค้างจ่ายลง เพื่อให้ยอดคงเหลือเท่ากับจำนวนที่คาดว่าจะต้องจ่าย โดย

Dr. ค่าสินไหมทดแทนค้างจ่าย (แยกตามประเภทการประกันภัย)

Cr. ค่าสินไหมทดแทน (แยกตามประเภทการประกันภัย)

บัญชีล่าของค่าสินไหมทดแทน

บริษัทจะบันทึกบัญชีล่าของค่าสินไหมทดแทนเฉพาะเมื่อสิ้นปีบัญชีเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะภายหลังการปิดบัญชีสิ้นปีแล้ว ปรากฏว่า มีผู้เอาประกันภัยหรือผู้เสียหายมาแจ้งเหตุการณ์เกิดภัยในปีที่ล่วงแล้ว ทำให้ค่าสินไหมทดแทนในปีที่ล่วงแล้วต่ำไป ผลการดำเนินงานและฐานะการเงินไม่ตรงต่อความจริง ดังนั้น บริษัทจึงใช้ประสบการณ์ในอดีตทำการประมาณจำนวนความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้ว แต่ยังไม่ได้รับแจ้งเหตุภายในรอบปีนั้น เพื่อบันทึกบัญชี

Dr. ค่าสินไหมทดแทน (แยกตามประเภทการประกันภัย)

Cr. สำรองค่าสินไหมทดแทน (แยกตามประเภทการประกันภัย)

ตัวอย่าง

บัญชีค่าสินไหมทดแทนค้างจ่ายรถยนต์ 31 ธันวาคม

คาดคะเน	จ่ายจริง	ค้างจ่าย	หมายเหตุ
Cr.	Dr.	ประมาณ	
10,000	8,000	—	
12,000	13,000	—	
8,000	—	6,000	ตกลงแล้ว
10,000	—	10,000	ยังไม่ตกลง
—	—	18,000	ยังไม่ได้รับแจ้ง
40,000	21,000	34,000	

ณ วันสิ้นปี (31 ธันวาคม) ยอดคงเหลือในบัญชีค่าสินไหมทดแทนค้างจ่าย

(40,000-21,000) = 19,000 บาท

แต่คาดว่าจะต้องจ่ายทั้งสิ้น = 34,000 บาท

วิธีที่ 1

Dr. ค่าสินไหมทดแทน—รถยนต์ 15,000.—

Cr. ค่าสินไหมทดแทนค้างจ่าย—รถยนต์ 15,000.—

สรุปยอดคงเหลือในบัญชีภายหลังการบันทึกรายการข้างต้น

บัญชีค่าสินไหมทดแทน (40,000+15,000) = 55,000 บาท

บัญชีค่าสินไหมทดแทนค้างจ่าย (19,000+15,000) = 34,000 บาท

วิธีที่ 2 เป็นการแยกค่าสินไหมทดแทนค้างจ่ายสำหรับรายที่บริษัทยังไม่ได้รับแจ้งเหตุออกไว้ในบัญชีสำรองค่าสินไหมทดแทน จำนวนนี้ตั้งขึ้นโดยอาศัยประสบการณ์ของแต่ละบริษัท

ณ วันสิ้นปี (31 ธันวาคม) ยอดคงเหลือในบัญชีค่าสินไหมทดแทนค้างจ่าย		
(40,000—21,000)	=	19,000 บาท
ค่าสินไหมทดแทนที่คาดว่าจะต้องจ่าย	=	16,000 บาท
ประมาณว่ามีค่าสินไหมทดแทนที่ยังไม่ได้รับแจ้ง	=	18,000 บาท
Dr. ค่าสินไหมทดแทนค้างจ่าย—รถยนต์	3,000.—	
Cr. ค่าสินไหมทดแทน—รถยนต์		3,000.—
Dr. ค่าสินไหมทดแทน—รถยนต์	18,000.—	
Cr. สำรองค่าสินไหมทดแทน—รถยนต์		18,000.—

สรุปยอดคงเหลือในบัญชีภายหลังการบันทึกรายการข้างต้น

บัญชีค่าสินไหมทดแทน (40,000+18,000—3,000)	=	55,000 บาท
บัญชีค่าสินไหมทดแทนค้างจ่าย (19,000—3,000)	=	16,000 บาท
บัญชีสำรองค่าสินไหมทดแทน		18,000 บาท

4. การบันทึกการขายกลับคืนค่าสินไหมทดแทนจากคู่กรณี

ในการรับประกันภัยรถยนต์ อุบัติเหตุเกิดขึ้นแต่ละครั้ง ส่วนใหญ่จะมีผู้เสียหาย 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายถูก อีกฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายผิด ฝ่ายผิดต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้ฝ่ายถูก

ถ้าฝ่ายผิดเป็นผู้เอาประกันภัย โดยปกติบริษัทประกันภัยต้องชดใช้ค่าเสียหายให้ทั้ง 2 ฝ่าย ในทางกลับกันถ้าผู้เอาประกันภัยเป็นฝ่ายถูก บริษัทประกันภัยเมื่อรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้ผู้เอาประกันภัยแล้วยอมรับโอนสิทธิไล่เบี้ยเอาากับคู่กรณีที่เป็ฝ่ายผิด และเมื่อรับเงินชดใช้ค่าเสียหายจะบันทึกบัญชีดังนี้

Dr. เงินสดหรือธนาคาร

 Cr. ค่าสินไหมทดแทนรับคืนจากคู่กรณี

ค่าสินไหมทดแทนรับคืนจากคู่กรณีจะถูกนำไปคำนวณลดยอดค่าสินไหมทดแทนเพื่อให้ได้จำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้นระหว่างปี

5. การบันทึกการขายซากทรัพย์สิน

ภัยที่เกิดขึ้นบางครั้งอาจทำลายทรัพย์สินที่เอาประกันภัยเสียหายไม่หมด จึงมีซากทรัพย์สินเหลืออยู่ บริษัทประกันภัยอาจจัดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เอาประกันภัยตามมูลค่าของทรัพย์สินที่เสียหายหักด้วยมูลค่าของซากทรัพย์สินที่เหลืออยู่ ในบางครั้งบริษัทประกันภัยอาจจัดใช้ค่าสินไหมทดแทนเต็มจำนวนทุนประกัน และรับเอาซากทรัพย์สินที่เหลืออยู่มาดำเนินการขายเอง การบันทึกการขายการจ่ายค่าสินไหมทดแทนคงเป็นไปตามปกติ ตามจำนวนเงินที่จ่ายไปจริง แต่หมายเหตุไว้ในสมุดทะเบียนค่าสินไหมทดแทนว่า มีซากทรัพย์สิน

ต่อเมื่อขายซากทรัพย์สินได้แล้ว จึงบันทึกบัญชี ดังนี้

Dr. เงินสดหรือธนาคาร

Cr. รายได้จากการขายซากทรัพย์สิน (แยกตามประเภทการประกันภัย)

เมื่อสิ้นปีให้ปิดบัญชีรายได้จากการขายซากทรัพย์สินเข้ากับบัญชีค่าสินไหมทดแทน ตรงตามประเภทของการประกันภัย เช่น

Dr. รายได้จากการขายซากทรัพย์สิน—อัครภัย

Cr. ค่าสินไหมทดแทน—อัครภัย

6. การบันทึกบัญชีในกรณีที่มีการประกันภัยร่วม

ในกรณีที่มีการประกันภัยร่วม (Co-Insurance) บันทึกบัญชีเช่นเดียวกับการรับประกันภัยที่กล่าวมาแล้ว จุดที่ชี้ให้เห็นว่ามีการประกันภัยร่วมอยู่ที่ตัวกรมธรรม์ประกันภัยและหมายเหตุในทะเบียนรับประกันภัยเท่านั้น

7. การบันทึกบัญชีสำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัท

สำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัท (Unearned Premium Reserve) หรือ สำรองสำหรับกรมธรรม์ที่ยังมีผลบังคับอยู่ (Reserve for Unexpired Risk) คือเงินที่กันไว้จากเบี้ยประกันภัยตามระยะเวลาที่ความคุ้มครองยังเหลืออยู่ มีสภาพเป็นหนี้สินของบริษัท โดยถือว่า เบี้ยประกันภัยที่รับเข้ามาในแต่ละวันเป็นรายรับที่ต้องให้ความคุ้มครองกับผู้เอาประกันภัย ตลอดระยะเวลาที่เอาประกันภัย ซึ่งมักจะเป็นหนึ่งปีหรือ 365 วัน จึงไม่ควรถือเบี้ยประกันภัยที่รับเข้ามาเป็นรายได้ของบริษัททั้งหมดทันที แต่ต้องทยอยแบ่งหรือกระจายเบี้ยประกันภัยรับเป็นรายได้ทั้งปี

วิธีการกระจายเบี้ยประกันภัย

(1) แบ่งเบี้ยประกันภัยออกเป็น 365 ส่วน ในแต่ละวันมีรายได้เกิดขึ้น $1/365$ ของเบี้ยประกันภัยรับ เบี้ยประกันภัยส่วนที่เหลือหรือส่วนที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้นั้น เป็นเงินสำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัท

(2) แบ่งเบี้ยประกันภัยออกเป็น 12 ส่วน ในเดือนหนึ่ง ๆ มีรายได้เกิดขึ้น $1/12$ ของเบี้ยประกันภัยรับ เบี้ยประกันภัยส่วนที่เหลือหรือส่วนที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้นั้น เป็นเงินสำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัท

(3) แบ่งเบี้ยประกันภัยออกเป็น 24 ส่วน ในเดือนหนึ่ง ๆ มีรายได้เกิดขึ้น $2/24$ ของเบี้ยประกันภัยรับ โดยให้เดือนแรกที่รับประกันภัยมีรายได้เป็น $1/24$ ของเบี้ยประกันภัยรับ เดือนที่ 2 ถึงเดือนที่ 12 มีรายได้เดือนละ $2/24$ และเดือนที่ 13 ซึ่งเป็นเดือนที่กรมธรรม์สิ้นสุดบังคับให้มีรายได้ $1/24$ ของเบี้ยประกันภัยรับ เบี้ยประกันภัยส่วนที่เหลือหรือส่วนที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้นั้น เป็นเงินสำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัท

เงินสำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัทให้ถือไว้เป็นหนี้สินของบริษัทก่อนหลายประเทศและรวมทั้งกรมสรรพากรของเรา เห็นว่า วิธีการคำนวณเงินสำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัท ทั้ง 3 วิธี ยุ่งยาก แต่ยอมรับในหลักการที่ว่าเบี้ยประกันภัยนั้นไม่ควรถือเป็นรายได้ของบริษัททั้งหมดทันที จึงอนุโลมให้ตั้งเงินสำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัทเป็นอัตราส่วน ของเบี้ยประกันภัยรับ ซึ่งนิยมให้ตั้งร้อยละ 40 ของเบี้ยประกันภัยรับเป็นเงินสำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัท

การบันทึกบัญชี ผลจากการคำนวณ จะนำมาบันทึกบัญชี ได้ 2 วิธี

วิธีที่ 1 บันทึกบัญชีเฉพาะเมื่อสิ้นงวดบัญชี

วิธีนี้จะยังไม่บันทึกบัญชีสำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัทในระหว่างปี จะบันทึกเมื่อวันสิ้นงวดบัญชี เมื่อจัดทำงบกำไรขาดทุนของบริษัท ดังนี้

สมมติว่า จำนวนเงินสำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัท ณ วันสิ้นปีแรกได้ 1,500,000 บาท และ ณ วันสิ้นปีที่สองได้ 1,700,000 บาท การบันทึกรายการจะเป็นดังนี้

ปลายปีที่ 1	Dr. กำไรขาดทุน	1,500,000.—	
	Cr. สำรองเบี้ยประกันภัยฯ ปลายปี		1,500,000.—
ต้นปีที่ 2	Dr. สำรองเบี้ยประกันภัยฯ ปลายปี	1,500,000.—	
	Cr. สำรองเบี้ยประกันภัยฯ ต้นปี		1,500,000.—

ปลายปีที่ 2	Dr. กำไรขาดทุน	1,700,000.—	
	Cr. สำรองเบี่ยประกันภัยฯ ปลายปี		1,700,000.—
	Dr. สำรองเบี่ยประกันภัยฯ ต้นปี	1,500,000.—	
	Cr. กำไรขาดทุน		1,500,000.—

วิธีที่ 2 บันทึกบัญชีทุกสิ้นเดือน เป็นการรับรู้การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของเงินสำรองเบี่ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัททุกเดือน

ครั้งแรกที่มีการบันทึกรายการหรือเมื่อสิ้นเดือนแรก

Dr. สำรองเบี่ยประกันภัยเพิ่ม (ลด) จากเดือนก่อน
 Cr. สำรองเบี่ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัท

ในเดือนต่อ ๆ ไป

ในกรณีที่สำรองเบี่ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัทมีจำนวน **เพิ่มขึ้น** จากเดือนก่อน

Dr. สำรองเบี่ยประกันภัยเพิ่ม (ลด) จากเดือนก่อน
 Cr. สำรองเบี่ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัท

ในกรณีที่สำรองเบี่ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัทมีจำนวน **ลดลง** จากเดือนก่อน

Dr. สำรองเบี่ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัท
 Cr. สำรองเบี่ยประกันภัยเพิ่ม (ลด) จากเดือนก่อน

ในกรณีที่บันทึกเงินสำรองเบี่ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัททุกสิ้นเดือนนี้ สำรองเบี่ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัทที่ปรากฏในบัญชีนั้น เป็นยอดคงเหลือครั้งหลังสุด ไม่ใช่สำรองเบี่ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัทต้นปี

ตัวอย่าง การคำนวณเงินสำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัท ตามระบบ 24 ส่วน

เดือนที่รับ เบี้ยประกันภัย	จำนวนเบี้ย ประกันภัยรับ	เป็นรายได้ ของปี 29	สำรอง ณ 31 ธ.ค. 29	สำรอง ณ 31 ม.ค. 30
ธ.ค. 28	A	23/24 A	—	—
ม.ค. 29	B	23/24 B	1/24 B	
ก.พ. 29	C	21/24 C	3/24 C	1/24 C
มี.ค. 29	D	19/24 D	5/24 D	3/24 D
เม.ย. 29	E	17/24 E	7/24 E	5/24 E
พ.ค. 29	F	15/24 F	9/24 F	7/24 F
มิ.ย. 29	G	13/24 G	11/24 G	9/24 G
ก.ค. 29	H	11/24 H	13/24 H	11/24 H
ส.ค. 29		9/24 I	15/24 I	13/24 I
ก.ย. 29	J	7/24 J	17/24 J	15/24 J
ต.ค. 29	K	5/24 K	19/24 K	17/24 K
พ.ย. 29	L	3/24 L	21/24 L	19/24 L
ธ.ค. 29	M	1/24 M	23/24 M	21/24 M
ม.ค. 30	N	—	—	23/24 N
รวม		<u>X</u>	<u>Y</u>	<u>Z</u>

วิธีบันทึกเงินสำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัททุกสิ้นเดือน
ถ้า Z มากกว่า Y หรือสำรองฯ เพิ่มขึ้น

Dr. สำรองเบี้ยประกันภัยเพิ่ม (ลด) จากเดือนก่อน Z-Y

Cr. สำรองเบี้ยประกันภัยฯ Z-Y

ยอดคงเหลือของบัญชีสำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นของบริษัท =

$$Y + Z - Y = Z$$

บทที่ 3

การบันทึกรายการเกี่ยวกับการประกันภัยต่อของ บริษัทประกันวินาศภัย

1. การรับประกันภัยต่อ

บริษัทประกันวินาศภัยนอกจากรับประกันภัยทรัพย์สินโดยตรงจากประชาชน
ผู้เอาประกันภัย (Direct Insurance) ร่วมกับบริษัทประกันภัยรับประกันภัยทรัพย์สินจากประชาชน
ผู้เอาประกันภัย (Co-insurance) แล้ว ยังรับประกันภัยทรัพย์สินของประชาชนต่อมาจากบริษัทประกันภัย
ด้วยกัน (Reinsurance) อีก

1.1 การรับประกันภัยต่อจากบริษัทประกันภัยในประเทศ

ในการรับประกันภัยต่อจากบริษัทประกันภัยในประเทศด้วยกัน มักนิยมกระทำ
การเป็นครั้งคราว ไม่มีสัญญาผูกมัดกันเป็นรายปี การบันทึกรายการเป็นไปเช่นเดียวกับการรับ
ประกันภัยโดยตรงจากผู้เอาประกันภัย แตกต่างกันเฉพาะบัญชี เบี้ยประกันภัยค้างรับ เปลี่ยนเป็น
บัญชี เงินค้างรับเกี่ยวกับการประกันภัยต่อ พร้อมทั้งระบุชื่อ บริษัทผู้เอาประกันภัยต่อด้วย
และบัญชีเบี้ยประกันภัยรับ คำบำเหน็จนายหน้าจ่าย ระบุชัดเจนไปว่าเกิดจากการประกันภัยต่อ

เมื่อตกลงรับประกันภัยต่อ ให้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการรับประกันภัยต่อลงใน **สมุด
ทะเบียนรับประกันภัยต่อ** เพื่อสรุยอดบันทึกบัญชี ดังนี้

Dr. เงินค้างรับเกี่ยวกับการประกันภัยต่อ—บริษัท ทรัพย์สินประกันภัยจำกัด

Dr. คำบำเหน็จนายหน้าจ่ายจากการรับประกันภัยต่อ

(แยกตามประเภทการประกันภัย)

Cr. เบี้ยประกันภัยรับจากการรับประกันภัยต่อ

(แยกตามประเภทการประกันภัย)

เมื่อได้รับชำระเงินจากบริษัทเอาประกันภัยต่อ

Dr. ธนาคาร

Cr. เงินค้างรับเกี่ยวกับการประกันภัยต่อ—บริษัท ทรัพย์สินประกัน
ภัย จำกัด

เมื่อได้รับแจ้งเหตุการณ์เกิดภัยจากบริษัทเอาประกันภัยต่อ ในระหว่างปีไม่นิยมบันทึกรายการลงใน
สมุดบัญชีจนกว่าจะทราบจำนวนค่าเสียหายแน่นอนแล้ว จึงบันทึกรายการ ดังนี้

Dr. ค่าสินไหมทดแทนจ่ายจากการรับประกันภัยต่อ (แยกตามประเภทการรับประกันภัย)

Cr. เงินค้างจ่ายเกี่ยวกับการรับประกันภัยต่อ—บริษัท ทรัพย์สินประกันภัย
จำกัด

เมื่อจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้บริษัทเอาประกันภัยต่อ

Dr. เงินค้างจ่ายเกี่ยวกับการรับประกันภัยต่อ—บริษัท ทรัพย์สินประกันภัย จำกัด

Cr. ธนาคาร

แม้ว่าบริษัทจะไม่ได้บันทึกรายการลงในสมุดบัญชี เมื่อได้รับแจ้งเหตุการณ์เกิดภัย แต่ในวันสิ้นงวดบัญชี บริษัทต้องรวบรวมและประมาณการความเสียหาย เพื่อบันทึกเป็นค่าสินไหมทดแทนของปีที่เกิดภัยนั้น โดย

Dr. ค่าสินไหมทดแทนจ่ายจากการรับประกันภัยต่อ (แยกตามประเภทการรับประกันภัย)

Cr. ค่าสินไหมทดแทนค้างจ่าย (แยกตามประเภทการรับประกันภัย)

1.2 การรับประกันภัยต่อจากผู้ประกอบธุรกิจประกันภัยในต่างประเทศ

การรับประกันภัยต่อจากผู้ประกอบธุรกิจประกันภัยในต่างประเทศ อาจกระทำการเป็นครั้งคราว (Facultative Reinsurance) หรือทำสัญญาผูกมัดกัน (Treaty Reinsurance) ข้อความในสัญญาประกอบด้วย

- (1) ชื่อคู่สัญญา
- (2) ประเภทการรับประกันภัย และแบบของสัญญาประกันภัยต่อ
- (3) อาณาเขตที่คุ้มครอง
- (4) ความรับผิดชอบตามสัญญา
- (5) ค่าบ้ำเหน็จนายหน้าการรับประกันภัยต่อ
- (6) ค่าบ้ำเหน็จจากผลกำไร หรือส่วนแบ่งผลกำไร
- (7) เงินสำรองเบี้ยประกันภัยต่อ
- (8) ดอกเบี้ยเงินสำรองเบี้ยประกันภัยต่อ
- (9) เงินสำรองค่าสินไหมทดแทน
- (10) ดอกเบี้ยเงินสำรองค่าสินไหมทดแทน
- (11) จำนวนค่าสินไหมทดแทนที่จะเรียกเก็บได้ทันที

จากข้อความในสัญญาประกันภัยต่อ จะเห็นว่า การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการประกันภัยต่อต่างประเทศมีข้อมูลเพิ่มขึ้นจากการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการประกันภัยต่อในประเทศ คือ

ค่าบำเหน็จจากผลกำไรหรือส่วนแบ่งผลกำไร

เงินสำรองเบี้ยประกันภัยต่อหรือเงินวางไว้ตามสัญญาประกันภัยต่อ

ดอกเบี้ยเงินสำรองเบี้ยประกันภัยต่อ

เงินสำรองค่าสินไหมทดแทน

ดอกเบี้ยเงินสำรองค่าสินไหมทดแทน

บริษัทส่วนใหญ่จะมีเจ้าหน้าที่ทำเรื่องการประกันภัยต่อเป็นการเฉพาะ และการประกันภัยต่อประเภทมีสัญญานั้นมักจะสรุปข้อมูลเกี่ยวกับการประกันภัยต่อเป็นงวด งวดละ 3 เดือน โดยผู้เอาประกันภัยต่อเป็นผู้สรุปข้อมูลส่งมาให้บริษัทรับประกันภัยต่อ ดังนั้น การบันทึกรายการจึงกระทำเพียง 3 เดือนต่อหนึ่งครั้ง และเป็นการบันทึกข้อมูลย้อนหลัง กล่าวคือ ข้อมูลเกี่ยวกับการประกันภัยต่อ งวดที่ 1 (มกราคม—มีนาคม) จะทราบหลังจากวันที่ 15 เมษายน แล้ว และงวดที่ 2 (เมษายน — มิถุนายน) จะทราบข้อมูลหลังวันที่ 15 กรกฎาคม แล้ว

ส่วนการรับประกันภัยต่อที่ทำเป็นครั้งคราวหรือเฉพาะราย จะบันทึกบัญชีทันทีที่เป็นรายการธรรมิไป เว้นแต่ในกรณีที่มีปริมาณธุรกิจมาก จึงจะสรุปบันทึกบัญชีเดือนละครั้ง

ตัวอย่าง ข้อมูลเกี่ยวกับการประกันภัยต่อ

บริษัท.....

การประกันภัยประเภท	อัคคีภัย
แบบของสัญญา	Surplus Treaty
งวดที่ 1	มกราคม — มีนาคม 2529
เบี้ยประกันภัยต่อ	300,000.-
คืนสำรองงวดก่อน	106,250.-
ดอกเบี้ยเงินสำรอง	4,250.-
หัก เงินสำรองงวดนี้	127,500.-
หัก ค่าบำเหน็จนายหน้ารับ	<u>105,000.-</u>
คงเหลือ	<u><u>178,000.-</u></u>

เมื่อได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการรับประกันภัยต่อ จะบันทึกบัญชี ดังนี้

Dr. เงินวางไว้ตามสัญญาประกันภัยต่อ (งวด 1/2529)	127,500.—
Dr. ค่าบำเหน็จนายหน้าจ่ายจากการรับประกันภัยต่อ	105,000.—
Dr. ธนาकारหรือเงินค้ำรับเกี่ยวกับการรับประกันภัยต่อ	178,000.—
Cr. เบี้ยประกันภัยรับจากการรับประกันภัยต่อ	300,000.—
Cr. ดอกเบี้ยรับ	4,250.—
Cr. เงินวางไว้ตามสัญญาประกันภัยต่อ (งวด 1/2528)	106,250.—

บัญชีเงินวางไว้ตามสัญญาประกันภัยต่อ บัญชีค่าบำเหน็จนายหน้าจ่ายจากการรับประกันภัยต่อ และบัญชีเบี้ยประกันภัยรับจากการรับประกันภัยต่อ ให้แยกออกตามประเภทการประกันภัย การบันทึกรายการในงวดที่ 1 ถึงงวดที่ 3 มีรายการตามที่แสดงไว้ข้างต้น แต่ในงวดที่ 4 หากมีส่วนแบ่งกำไร ให้เพิ่มรายการ

Dr. ส่วนแบ่งกำไรจ่ายจากการรับประกันภัยต่อ

เมื่อรับแจ้งจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ต้องชดเชยให้ผู้ประกอบธุรกิจเอาประกันภัยในต่างประเทศ

Dr. ค่าสินไหมทดแทนจ่ายจากการรับประกันภัยต่อ (แยกตามประเภทการประกันภัย)

Dr. ค่าจัดการสินไหมทดแทนจ่ายจากการรับประกันภัยต่อ

(แยกตามประเภทการประกันภัย)

Cr. ธนาकारหรือเงินค้ำจ่ายเกี่ยวกับการรับประกันภัยต่อ

2. การเอาประกันภัยต่อ

เมื่อบริษัทประกันภัยรับประกันภัยทรัพย์สินจากผู้เอาประกันภัยโดยตรงและรับประกันภัยต่อจากบริษัทประกันภัยด้วยกันจำนวนความเสี่ยงภัยที่รับประกันภัยไว้ นั้นอาจสูงเกินความสามารถในการรับผิดชอบของบริษัท บริษัทประกันภัยจึงช่วงงานที่รับเสี่ยงภัยไว้ นั้นไปให้บริษัทประกันภัยอื่น ซึ่งอาจเป็นบริษัทประกันภัยในประเทศหรือผู้ประกอบธุรกิจประกันภัยในต่างประเทศ

รายรับหรือรายจ่ายที่เกิดขึ้นจากการเอาประกันภัยต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศจะระบุชัดเจนไปว่าเป็นรายรับหรือรายจ่ายจากการเอาประกันภัยต่อ เงินค้ำรับหรือเงินค้ำจ่ายเกี่ยวกับการรับประกันภัยต่อ จะมีชื่อบริษัทรับประกันภัยต่อ ต่อท้ายด้วย

2.1 การเอาประกันภัยต่อกับบริษัทประกันภัยในประเทศ

การรับประกันภัยต่อหรือการเอาประกันภัยต่อในประเทศ มักนิยมทำเป็นครั้งคราว ติดต่อกันและตกลงกันเป็นรายการธรรมดา ไม่มีสัญญาผูกมัดกันเป็นรายปี

เมื่อตกลงเอาประกันภัยต่อ ให้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการเอาประกันภัยต่อรายที่ตกลงแล้ว ลงในสมุดทะเบียนเอาประกันภัย ซึ่งนิยมแยกสมุดทะเบียนนี้ออกตามประเภทการประกันภัยสิ้นเดือนสรุปยอดบันทึกบัญชี ดังนี้

Dr. เบี้ยประกันภัยจ่ายจากการเอาประกันภัยต่อ (แยกตามประเภทการประกันภัย)

Cr. ค่าบำเหน็จนายหน้ารับจากการเอาประกันภัยต่อ (แยกตามประเภทประกันภัย)

Cr. เงินค้างจ่ายเกี่ยวกับการประกันภัยต่อ—บริษัท สันติสุขประกันภัย จำกัด

เมื่อจ่ายชำระบริษัทรับประกันภัยต่อ

Dr. เงินค้างจ่ายเกี่ยวกับการประกันภัยต่อ—บริษัท สันติสุขประกันภัย จำกัด

Cr. ธนาคาร

เมื่อได้รับแจ้งเหตุการเกิดภัยในทรัพย์สินที่เอาประกันภัย บริษัทจะบันทึกรายการลงในสมุดทะเบียนค่าสินไหมทดแทน ตามที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 ข้อ 2 การบันทึกรายการเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทน พร้อมทั้งแจ้งบริษัทรับประกันภัยต่อตามข้อมูลเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้นต่อเมื่อได้ตกลงค่าสินไหมทดแทนแล้ว จะคำนวณจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่จะได้รับคืนจากการเอาประกันภัยต่อ แล้วแจ้งเพื่อเรียกชำระเงินจากบริษัทรับประกันภัยต่อ และบันทึกจำนวนเงินที่คำนวณได้ลงในช่อง “ค่าสินไหมทดแทนรับคืน” ในสมุดทะเบียนค่าสินไหมทดแทน พร้อมทั้งบันทึกบัญชี ดังนี้

Dr. เงินค้างรับเกี่ยวกับการประกันภัยต่อ—บริษัท สันติสุขประกันภัย จำกัด

Cr. ค่าสินไหมทดแทนรับคืนจากการประกันภัยต่อ (แยกตามประเภทการประกันภัย)

เมื่อได้ฮับคืนค่าสินไหมทดแทนจากบริษัทรับประกันภัยต่อ

Dr. ธนาคาร

Cr. เงินค้างรับเกี่ยวกับการประกันภัยต่อ—บริษัท สันติสุขประกันภัย จำกัด

2.2 การเอาประกันภัยต่อกับผู้ประกอบธุรกิจประกันภัยในต่างประเทศ

การเอาประกันภัยต่อกับผู้ประกอบธุรกิจประกันภัยในต่างประเทศ อาจทำเป็นครั้งคราว (Facultative) หรือทำเป็นสัญญา (Treaty) ข้อความในสัญญาเหมือนกับสัญญารับประกันภัยต่อกับผู้ประกอบธุรกิจประกันภัยในต่างประเทศ